

In het Grafisch Weekblad van 29 december 1937 blikt B. Ponstein, de voorzitter van de Algemene Nederlandse Typografenbond, terug op de belangrijkste gebeurtenissen van dat jaar in zijn bond. Dat geeft ons een aardig beeld van de zorgen en successen van een bond zestig jaar geleden. in uit de verdediging te komen.”

ALS EERSTE VERMELDT hij een ernstig verlies. Het betreft het overlijden van *Feike van der Wal*; bondsvoorzitter tot 20 april 1937, de dag waarop hij overleed. Gestorven in het harnas, zoals dat heet. Van der Wal werd 63 jaar oud. Hij had al op zijn zestigste met pensioen kunnen gaan, maar hij verkoos aan te blijven. Zijn naam is verbonden aan de totstandkoming van de eerste landelijke kollektieve arbeidsovereenkomst in 1914. Hij werd onder overweldigende belangstelling begraven op Zorgvlied in Amsterdam. Een half jaar later werd op zijn graf een monument geplaatst.

Het overlijden van Van der Wal leidt tot een bestuursverandering. De functies van de vier dagelijkse bestuurders worden verdeeld. Er wordt tevredenheid uitgesproken over de propaganda. Het verlies van de voorzitter lijkt snel verwerkt: “Wanneer in de laatste tijd vele afdelingen zich verheugen in een opgewekt bondsleven, is de veronderstelling gerechtvaardigd, dat dit voor een belangrijk deel is te danken aan deze propaganda”. Wat de winst is voor een bedrijf is de ledengroei voor een vakbond. De bond komt boven de 11.000 leden. Het hoofdbestuur is zich bewust van de grote verantwoordelijkheden die dit met zich meebrengt.

Verbindend verklaring

1937 Valt in de crisisjaren. Vanzelfsprekend wordt er dus gerept over de werkloosheid. Er is reden voor vreugde. De crisis lijkt te keren. Met de stijging van het ledental liep tegelijkertijd het aantal werklozen terug. Hun positie blijft beoerd: “Al het mogelijke werd gedaan, de werklozen uit hun troosteloze toestand te rukken”. De bond vergeet hen niet: “Een der uitingen daarvan is het ook dit jaar weer voor de werklozen beschikbaar gestelde kerstpakket”. Iets wat zeer gewaardeerd werd door de betreffende mensen: “De vele betuigingen van erkentelijkheid voor deze daad, tonen op ontroerende wijze, dat dit bewijs van medeleven op hoge prijs gesteld wordt”. De bond hield zich ook bezig met de beroepsuitoefening van zijn leden. De commissie die tot taak had de vakstudie te bevorderen om het vaktechnies kunnen van de bondsleden op een hoger peil te brengen, wordt uitvoerig geprezen. De jongeren hebben de toekomst. De bond heeft dus veel aandacht besteed aan het

Feike van der Wal, links vooraan. Demonstratief kongres NVV en SDAP, waar Troelstra afscheid nam, 1925

jeugdwerk. Jonge leden moeten tenslotte goede vakverenigingsmannen worden. De bondsleiding moedigde dit aan door om de vier weken één bladzijde van het bondsorgaan voor de aspiranten en jonge leden te verzorgen. Voorts heeft de bond zich van zijn taak gekweten binnen het NVV. De arbeidstijdverkorting stond toen ook al op de agenda. De internationale verwezenlijking van de veertigurige werkweek voor het grafies bedrijf is helaas niet gelukt. De actie onder de ongeorganiseerden, werkzaam op ongeorganiseerde drukkerijen, wordt voortgezet. De lang gekoesterde wens van de wettelijke verbindend verklaring van kollektieve arbeidsovereenkomsten is gerealiseerd. Via het leerlingwezen worden de belangen van de aankomende vakgenoten behartigd. Een voortdurende zorg voor de georganiseerde boekbewerker bleef de regeling van de arbeidsvoorwaarden in de zogenaamde randbedrijven: papier-zakken-fabrieken, de afdeling papierbewerking van de papiergroothandel, de huisdrukkerijen en de stencilinrichtingen.

Verplichte lidmaatschap

Tegenwoordig maken we ons zorgen over een goudgerande toekomst na ons arbeidsleven. Zestig jaar geleden was men blij over wat men net op dit terrein had bereikt. In 1937 werd de vijfhonderdste verzekerde een pensioen toegekend voor rekening van het Pensioenfonds voor de Grafische Vakken. Bij de sociale verzekering is de bond er in geslaagd voor ruim zeventig van zijn oude leden een verhoogde uitkering ten laste van de invaliditeitswet voor elkaar te krijgen. Dat is een goed resultaat, maar Ponsteins achtting voor de met de uitvoering van de invaliditeitswet belaste ambtenaren is flink gedaald. Zij hadden voldoende sociaal gevoel moeten hebben om de betrokken werknemers meteen op de hoogte te stellen van de mogelijkheden.

Er is in 1937 gebruik gemaakt van de gelegenheid tot opzegging van de kollektieve arbeidsovereenkomsten voor de typografie en het boekbindersbedrijf. De opzegging van de kontrakten wijst erop dat de verantwoordelijke hoofdbesturen van de naaste toekomst mogelijkheden verwachten tot verbetering van de arbeidsvoorwaarden. Over het verplichte lidmaatschap wordt ook het één en ander vermeld. Het aantal patroons dat hun lidmaatschap voor de werkgeversorganisatie beëindigde, was dit jaar uiterst gering. “Zo gering”, schrijft Ponstein, “dat wij voor de eerste maal sedert het bestaan onzer collectieve arbeids-overeenkomsten, het nieuwe jaar niet ingaan met het proclameren van een werkstaking of het voeren van actie op grond der bepalingen ten aanzien van het verplichte lidmaatschap”.

Alleen vakbondswerk

Ponsteins opsomming is louter toegespitst op facetten van het vakbondswerk. Er wordt geen melding gemaakt van Hitler Duitsland, het opkomend fascisme in eigen land, de spaanse burgeroorlog of de naderende oorlogsdreiging. Ponstein sluit af met een vol moed voorwaarts: “Moge het aanschouwen der resultaten van onze arbeid in het afgelopen jaar voor alle leden een aansporing zijn, met onverzwakte ijver verder te werken aan de verbetering der morele en maatschappelijke positie van den boekwerker”. Ponstein gaat het nieuwe jaar vol vertrouwen tegemoet in het geloof “dat onze leden in goede gezindheid de bond zullen blijven dienen en zij in hun organisatiearbeid de bevrediging mogen vinden, welke nodig is om te werken voor ons gemeenschappelijk ideaal”.

*Harry Peer
(trainer/adviseur Travers)*